

LA SEGONA REPÚBLICA (TEMA 10)

índex

17 agost 1930 → Pacte de Sant Sebastià	1
Reaccions.....	2
Proclamació de la República.....	2
El Govern Provisional	3
Context internacional.....	3
El Bienni Reformista (1931-1933)	4
Oposició a les reformes.....	5
El Bienni Conservador (1933-1936)	6
Les revoltes de l'octubre del 1934	7
Crisi Radicalista	7
Eleccions de Febrer 1936	8
Febrer de 1936	8

- Segona república → 1931-1936
- República → no rei
- El republicanisme va creixent cada cop més
- La classe alta dona suport al *capitalisme*
- La classe baixa recolza al *socialisme*
- La classe mitjana → ?? no s'identifica amb cap
S'identifiquen amb el *feixisme* (cada cop creix més)
- La república s'associa amb el comunisme

17 agost 1930 → Pacte de Sant Sebastià

~ Alcalà Zamora convoca una reunió extraoficial a Sant Sebastià amb els partits republicans i esquerres → *reunió per preveure el futur d'Espanya*

~ Els representants catalans pactaran amb condicions: volen Estatut i Govern Autònom.

~ Representants:

- ✓ Alejandro Lerroux
- ✓ Manuel Azaña, Marcel·lí Domingo, Álvaro de Albornoz, Ángel Galarza

*laica: no religiosos: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

- ✓ Manel Carrasco i Formiguera, Macià Mallol Bosch, Jaume Aiguader i Miró
- ✓ Casares Quiroga
- ✓ Niceto Alcalá-Zamora
- ✓ Indalecio Prieto, Felipe Sánchez Román, Fernando de los Ríos, Eduardo Ortega y Gasset
- ✓ Gregorio Marañón (no present)

~ Es decideix → la monarquia ha de caure mitjançant un cop d'estat.

~ 12 desembre → els capitans Fermín Galán i García Hernández encapçalen un aixecament que és un fracàs.

~ 15 desembre → el general Queipo de Llano i l'aviador Ramón Franco protagonitzen un aixecament republicà a l'aeròdrom Cuatro Vientos → bombardeig amb octabilles amb missatges → fracassa

~ El president Dámaso Berenguer dimiteix per la inestabilitat política.

~ Alcalá Zamora → convoca eleccions municipals (abril 1931)

guanyen *els monarques* (camp) → hi ha tupinades

guanyen *els republicans* (ciutat)

- La gent s'agafa aquestes eleccions com un referèndum → *monarquia o república*

Reaccions

~ El resultat és interpretat com el desig d'un canvi de règim polític → *Els republicans donen un ultimàtum al monarca per a que abandoni el país.*

~ El Rei Alfons XIII va convocar el govern de Juan Bautista Aznar a una reunió urgent.

~ El govern estava dividit:

- *Comte de Romanones* → proposava l'entrega del poder als republicans.
- *Ministre Juan de la Cierva* → defensa la continuïtat de la monarquia.

~ Matí del 14 → el comte de Romanones negocia el canvi de govern a canvi de garantir una sortida segura a la Família Reial.

Proclamació de la República

~ 1r a Etxebar, Madrid, Barcelona...

*laica: no religió: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

~ Un líder republicà arriava la bandera monàrquica del balcó de l'ajuntament i hissava la bandera republicana i proclamava la república.

El Govern Provisional

1eres reformes

- ~ **Amnistia** general per als presos polítics i llibertat de partits i sindicats.
- ~ **Lleis socials** per millorar la situació dels treballadors
- ~ Inici de la planificació de la reforma educativa.
- ~ Mesures de reforma de l'exèrcit per racionalitzar-ne l'estructura i assegurar la fidelitat a la República.
- ~ Establiment d'una **Generalitat provisional de Catalunya**
- ~ Nova **ordenació electoral** per evitar les corrupteles del caciquisme.

L'oposició a les reformes

- ~ Mostres d'anticlericalisme → *crema de convents*
- ~ Declaracions a favor de la monarquia i en contra de la concepció laica* de l'estat per part de la jerarquia eclesiàstica.
- ~ Van esclatar **vagues obreres** importants convocades per la CNT, que aspirava a la revolució social.
- ~ Juny 1931 → es convoquen eleccions a corts constituents (qui escrivia la constitució)
 - Majoria a la coalició republicana socialista

Context internacional

El context internacional no va afavorir a la proclamació de la República.

Hi ha una crisi econòmica mundial:

- Bloqueig del sistema capitalista.
- Disminució del comerç exterior i les inversions estrangeres.

*laica: no religió: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

- Augment de l'atur (i manca de cobertura social).

El feixisme creix arreu d'Europa

- Davant la crisi europea, el feixisme es presenta com a solució.
- A Itàlia mostra capacitat de govern, i està agafant força a Alemanya.

L'exemple soviètic (la revolució arriba a Europa i es pren com a exemple)

- El model comunista es mostra efectiu, i les classes proletàries desitgen canvis més ràpids i radicals.

El Bienni Reformista (1931-1933)

Objectius: donar solució a alguns dels greus problemes pendents des del segle anterior i modernitzar l'economia i la societat espanyoles.

~ **Reforma religiosa** va intentar disminuir el pes de l'Església catòlica a la societat i la seva influència en l'educació. Es van aprovar el divorci, el matrimoni civil i es va secularitzar l'ensenyament i els cementiris.

~Es va dur a terme una **reforma educativa** que promovia una educació laica*, obligatòria i gratuïta. L'Estat va assumir la responsabilitat de l'escola pública.

~**Reforma de l'exèrcit** intenció de dinamitzar una institució endarrerida tècnicament. També va crear la Guàrdia d'Assalt, creat per a mantenir l'ordre públic amb mètodes preventius, no repressius.

(Es va fer "neteja" de les tropes, traient als mes veterans i restituint els que estaven en contra la república.)

~La **reforma agrària** pretenia posar fi al problema del latifundisme i de l'atur dels jornalers. La millora de la capacitat adquisitiva dels pagesos ajudaria a la modernització econòmica del país i faria que els pagesos esdevinguessin un dels suports socials de la República.

*laica: no religió: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

Per posar en pràctica la llei de reforma agrària (1932), es va crear l'*Institut de Reforma Agrària* (IRA), organisme encarregat d'indemnitzar els propietaris expropiats i de facilitar l'assentament de famílies pageses a les parcel·les assignades.

A la part nord de la península es creen petits propietaris de les terres, mentre que al sud no. Això va ser pel fet de que el nord no va ser conquerit pels musulmans. El sud va patir la conquesta i la reconquesta, la reconquesta va imposar el pes del feudalisme (qui ajudava al rei a reconquerir volia a canvi grans extensions de terra)

Terrenys del nord: diferents tipus de produccions i camps molt petits.

Terrenys del sud: productes que no donen molta feina (oliveres, cereals...) i grans extensions de camps. Terrenys menys productius.

Sistema català: per evitar que les terres es dividissin massa ràpid hi ha la figura de l'hereu i la pubilla. L'hereu es quedava amb el mas i el 75% de les terres.

~També es va procedir a una **reforma territorial** que, reconeixia la pluralitat d'Espanya i iniciava una descentralització de l'Estat. Tot i així, la votació de l'Estatut d'Autonomia per a Catalunya, el 1932, va haver de vèncer una gran oposició a les corts.

Les comunitats que volien podien ser autònomes, Catalunya, Galícia i el País Basc ho accepten.

A la resta d'Espanya es veia amb mals ulls.

Oposició a les reformes

ESQUERRA RADICAL

- ✓ Insatisfacció (insuficient)
- ✓ Radicalització de la UGT, la CNT i la Federació Anarquista Ibèrica → aposten per la insurrecció revolucionària.
- ✓ Es fan vagues, insurreccions (mini estats en una zona determinada) i ocupacions.
- ✓ Aixecaments obrers: zona minera Alt Llobregat 1932

Aixecaments pagesos: UGT → Castillblanco (Extremadura) 1932

CNT → Casas Viejas (Andalusia) 1933

DRETA CONSERVADORA

- Es mostren antiparlamentaris i antirepublicans

*laica: no religió: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

- 1932 → el general Sanjurjo intenta fer un cop d'estat que falla.
- Reagrupació de la dreta parlamentaria en diferents organitzacions:
 - La confederacion espanyola de derechas autònomes → dirigeix campanyes de desprestigi contra el govern

El Bienni Conservador (1933-1936)

~La repressió de l'aixecament de Casas Viejas va provocar una crisi al govern republicà socialista, i Manuel Azaña va presentar la dimissió.

~El president de la República, Alcalá Zamora, va dissoldre les corts i va convocar **noves eleccions** pel novembre de 1933.

~Les dones exerceixen el vot per primera vegada.

~La CEDA es el partit més votat, però no té majoria absoluta.

~Molts partits d'esquerres, es van passant a dretes. Guanyen les dretes.

~ Alcalá- Zamora decideix no donar-li el govern a la CEDA.

~ Demana al segon partit guanyador que formin govern.

~Del 1933 al 1934 hi hauran governs radicals:

Diego Martínez Barrio,
Alejandro Lerroux i
Ricardo Samper.

~ El partit de Lerroux afageix tres membres del partit CEDA i es comença a fer polítiques de dreta. → octubre 1934 Inici del bienni radicalista (bienni negre).

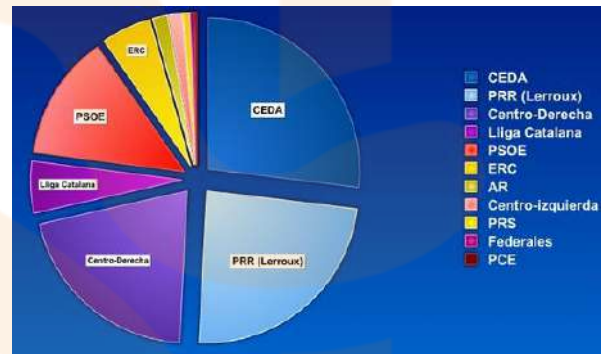
~ Mesures:

- Conservadorisme polític.
- Intensificació de les tensions socials i polítiques.
- Anul·lació de les reformes socials, econòmiques i autonòmiques de l'etapa anterior.
- Amnistia pels revoltats de 1932 (Sanjurjo).

*laica: no religió: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

- Retorn dels béns eclesiàstics i participació a l'educació.
- Anul·lació de les expropiacions de terrenys i de les millores salarials pageses.
- Enfrontament amb les aspiracions autonòmiques.

Les revoltes de l'octubre del 1934

Quan entra la CEDA al govern → l'esquerra i el poble ho interpreta com un intent per destruir la República i instaurar una dictadura.

La UGT convoca una *vaga general al 5 d'octubre* (molt poc seguiment i gran repressió governamental).

A Astúries (miners) i a Catalunya (obers) s'hi van produir moviments insurreccionals.

~**Astúries:** la revolució va tenir un caràcter social.

Acció Obrera van ocupar la conca minera i van proclamar la revolució social*.

La revolta va ser sufocada per l'exèrcit i la Legió.

Els combats van deixar més de 1000 morts. La repressió va respondre durament les accions dels revolucionaris: 30000 empresonats, tortures, destitucions, censura...

~**Catalunya:** Lluís Companys va proclamar l'Estat Català dins de la República Federal Espanyola.**

La insurrecció, que no tenia el suport del sindicalisme anarquista, va ser sufocada ràpidament per l'exèrcit.

L'exercit empresona al govern al vaixell presó *Uruguay*.

Crisi Radicalista

Unitat de l'esquerra davant de la repressió i l'actitud impune de la patronal contra salaris i contractes laborals.

~Política més reaccionària del govern al 1935:

- Paralització de la reforma agrària
- reducció del pressupost d'educació
- càrrecs militars antirepublicans (es tornen a establir militars de caire conservador, monàrquic)

*laica: no religió: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

- permissivitat davant l'actuació de la dreta feixista (l'exèrcit apallissa a obrers, sindicalistes, *'el govern mira cap a una altre costat'*)

~ Context internacional:

- Les dretes feixistes governen o creixen a Europa.
- Primers getos
- Les joventuts falangistes violentes atreuen membres radicals de la CEDA.
- La URSS proposa un Front Popular contra el creixement del feixisme.

~ Crisi del govern.

- Diversos casos de corrupció → Straperlo (*Lerroux dimiteix*)
- Portela Valladares "president provisional" fins noves eleccions al 1936.

Eleccions de Febrer 1936

Es presenten 2 grups: - Dretes (bloque Nacional)

-Esquerres (Frente Popular)

Guanyen les esquerres de manera ajustada

Febrer de 1936

- Guanya el front Popular de manera molt ajustada
- Miguel Azaña va ser elegit president de la República
Santiago Casares Quiroga elegit cap de govern
- Les dretes no accepten el fet d'haver perdut les eleccions (hi ha rumors de que l'exercit està preparant alguna)
- Van dispersar els membres de la Unión Militar Española (Franco, a Canàries, Goded a les Balears i Mola, a Navarra; Sanjurjo va ser exiliat a Portugal).
- Es restableix l'Estatut de Catalunya i es reinicia el procés autonòmic al País Basc i a Galícia per aprovar l'estatut.

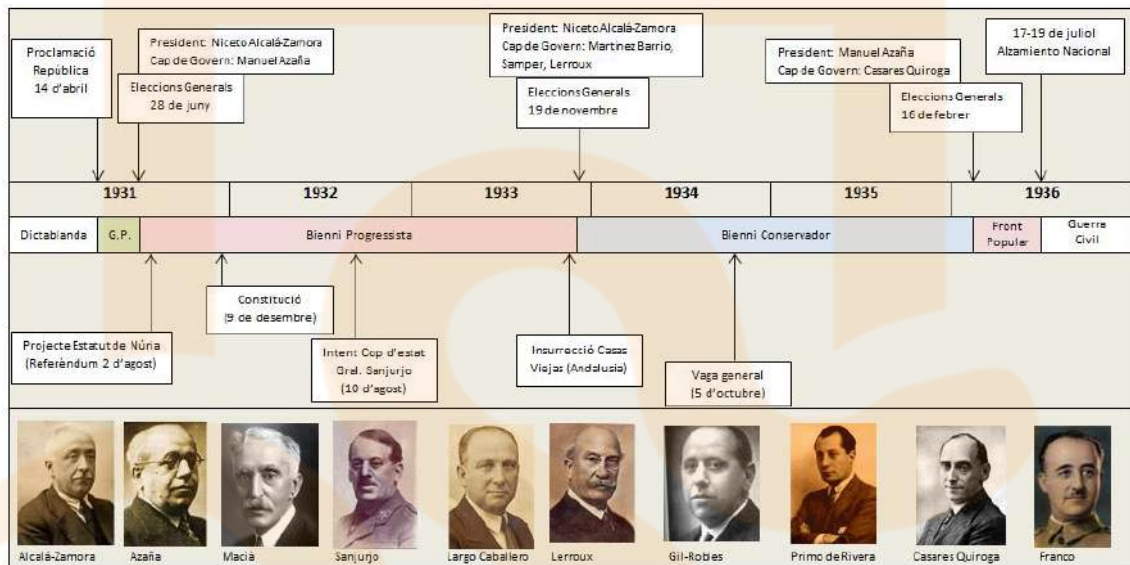
LA PREPARACIÓ DEL COP D'ESTAT

*laica: no religiós: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent

- L'extrema esquerra es radicalitza igual que l'extrema dreta. Hi ha petits exercits → paramilitarització
- Comencen a haver-hi baralles pels carrers, a trets.
- Les joventuts falangistes assassinen al tinent José Castillo (esquerres) i els d'esquerres van assassinar al diputat monàrquic José Calvo Sotelo (com a venjança)
- L'exercit accelera la preparació del cop d'estat

*laica: no religiós: no personatges religiosos en càrrecs públics

* revolució social: independitzar-se, organitzar-se ells per ser autònoms i autosuficients.

** La República no era Federal → si la República es convertia en Federal, Catalunya seria independent